

Eeuwenoude notarisboot maakt pleziertochtjes in oude Antwerpse haven

Foto rechts: De kleine Rien Elisabeth manoeuvreert langs de reusachtige Evanna, de boot van Gert Verhulst, in het Willemdok. Het is net de beperkte grootte die het bootje zo interessant maakt voor rondvaarten in de oude dokken.

Cruisen langs de oevers van het Eilandje

Drie jaar geleden bracht Dirk Vael (55) een honderdjarig notarisbootje van Amsterdam naar de Antwerpse oude dokken. Een blinkend laagje vernis en enkele aanpassingen later is het nu klaar om het Eilandje te ontdekken op het water. “Dankzij een doorvaarthoogte van 1,83 meter is het net mogelijk om onder de lage bruggen door te varen.” *Citta* mocht mee op deze unieke boottocht langs de oevers van het Eilandje.

Tekst: Ellen Bogaert Foto's: Jeroen Hanselaer

Naast de Evanna, het jacht waar Gert Verhulst zijn talkshow uitzendt, doemt de Rien Elisabeth op. Klein maar dapper stevent het bootje af op de publiekssteiger aan het MAS. Het dak is smetteloos wit, net zoals de kuip waarin Dirk Vael vooraan aan het houten roer staat te draaien. De Rien Elisabeth is een stukje Nederlandse geschiedenis dat Dirk eigenhandig exporteerde vanuit Amsterdam naar de oude Antwerpse haven.

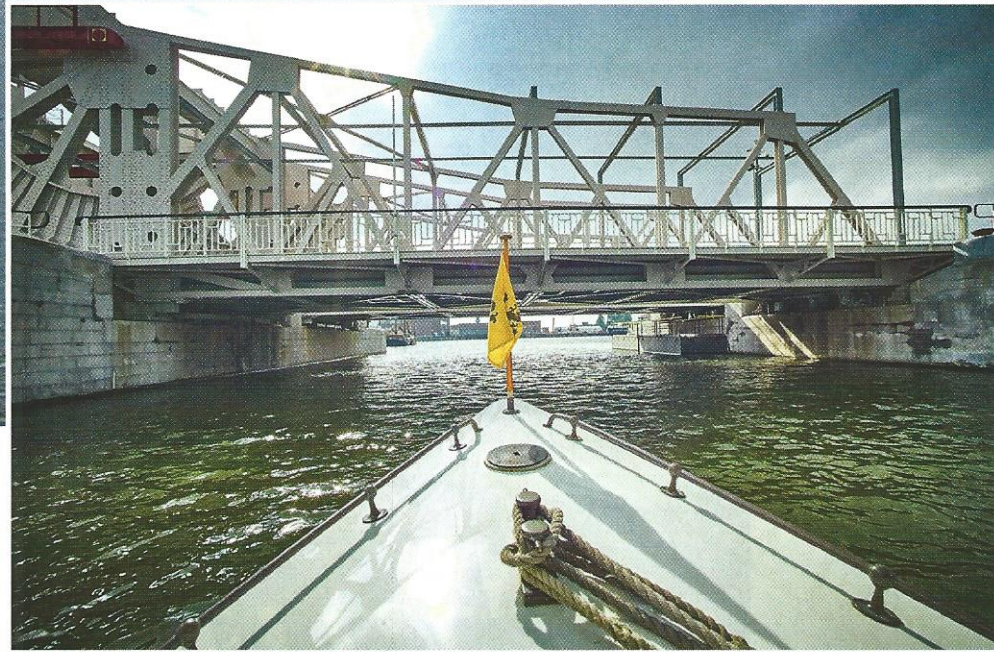
Sinds kort biedt hij gasten een unieke ontdekkings-tocht aan langs bezienswaardigheden op het Eilandje. In een rustig tempo, met een glaasje cava in de hand, trekken we eropuit. De vaart start in het Bonapartedok, waar we worden ingeleid in de geschiedenis van deze zogenaamde notarisboot.

Erfgoed

De Rien Elisabeth werd in 1918 gebouwd op de in-

middels tweehonderdjarige scheepswerf Stoffberg in Nederland. “Het is een van de mooiste notarisbootjes die nog in de vaart zijn”, vertelt Dirk. “Aan het begin van de twintigste eeuw lieten de notabelen kleine privéjachtjes bouwen, in dezelfde vorm als de grotere salonboten die toen werden ingezet voor pleziervaarten. In de regio Amsterdam gebruikten zakenlieden en notarissen deze luxueuze bootjes om zich te verplaatsen over de grachten. Ze werden niet door de eigenaars bestuurd, maar door een ingehuurde schipper die vooraan in het vaartuig stond. Het salon kon worden afgesloten, zodat de schipper de privégesprekken niet kon volgen. Bij mooi weer hadden de gasten ook de achterste kuip ter beschikking als terras.”

Wie de eerste eigenaars van het bootje waren, is niet bekend. Het raakte geleidelijk aan in verval en werd later gebruikt als werkschip. Eind vorige eeuw

Het teakhouten interieur werd na een renovatie volledig hersteld. Ieder jaar moet Dirk de vernislaag vernieuwen.

Manoeuvreren onder bruggen. De Rien Elisabeth is er uiterst geschikt voor.

ontdekte een Nederlandse bootliefhebber het op een schroothoop. Zijn naam was Rien en zijn echtgenote heette Elisabeth. Aan de romp, die in slechte staat was, kon Rien zien dat het een echte Stofberg was, waarop hij het bootje terugbracht naar de scheepswerf om het er volledig te laten restaureren. Dirk: "De boot kreeg een moderne motor. De oude stuurstand en schotten in teakhout werden geres taureerd en opnieuw geplaatst. De ramen kregen veiligheidsglas en de keuken werd voorzien van een nieuw marmeren blad. De restauratie alleen al kostte rond de 100.000 euro."

In 2001 werd de Rien Elisabeth opnieuw in de vaart genomen en kreeg de boot een plaats op de lijst van Oud Glorie, de Nederlandse vereniging voor het beheer van maritiem, varend erfgoed.

Maar Rien werd ziek en overleed. Na enkele omzwervingen werd het bootje in 2014 opnieuw te

koop aangeboden. Dirk zag het als een ideaal vaartuig om er rondvaarten mee te doen in zijn thuishaven en voer het in 2016 naar de oude Antwerpse dokken. "Het schip werd gekeurd en aansluitend verleende de stad een vergunning voor kleinschalige rondvaarten." Sindsdien vaart Dirk in zijn eentje en met vrienden langs de oevers van het Eilandje. "Elke keer ontdek ik weer iets nieuws. Ik leerde snel veel bij over de geschiedenis van de dokken, door te lezen en ook door te luisteren naar de andere schippers en de passagiers. Het is een haven vol boeiende verhalen en die vertel ik maar al te graag."

Leven in een droom

Met de Rien Elisabeth heeft Dirk nu drie boten. Hij woont op een boot, vlak bij het MAS, en met zijn zeiljacht doorkruist hij meer exotische wateren. Zo stak hij vorig jaar nog de Atlantische Oceaan over.

Dirk Vael aan het roer van de Rien Elisabeth. Sinds kort biedt hij gasten een unieke ontdekkingsstocht aan langs bezienswaardigheden op het Eilandje.

Al speelde een groot deel van zijn leven zich niet af op het water, maar in de multinational CRH, een bedrijf in bouwmaterialen waar hij leiding gaf aan zo'n 3.000 medewerkers. "Het was een job met veel verantwoordelijkheid. Ik was er dag en nacht mee bezig en heb het ook altijd graag gedaan. Tot ik op een bepaald moment genoeg had van de rush en het politieke gedoe", vertelt hij. "Ik besloot mijn leven een totaal andere wending te geven en alleen nog maar mijn dromen na te jagen: leven op een boot, in alle soberheid, en een manier zoeken om mijn passie voor boten te voeden. Sinds mijn kindertijd ben ik bezig met boten. Als ingenieur ben ik bijzonder geïnteresseerd in de techniek en de constructie. Mijn ouders hadden een boot en ik heb prachtige herinneringen aan onze vaarvakanties. Het water trok me altijd al aan, net omdat ik vind dat er veel meer te beleven valt dan op het land."

Dankzij het kleine model van de Rien Elisabeth kunnen we de geschiedenis van de oude dokken vandaag van zeer dichtbij ontdekken. In tegenstelling tot de grotere exemplaren is het bootje in staat om onder de bruggen van het Eilandje te varen, terwijl de passagiers nog steeds recht op kunnen staan. "Het Bonapartedok is het eerste dok van Antwerpen, gebouwd in 1811, op initiatief van Napoleon Bonaparte", vertelt Dirk over de startplaats van onze tocht. "Het aangrenzende Willemdok dankt zijn naam aan Koning Willem I der Nederlanden die het dok in 1815 aan de stad Antwerpen schonk."

Het is daar waar Dirk sinds een halfjaar woont. "Elke ochtend word ik wakker met zicht op het MAS en de mooie gebouwen van het Eilandje. Er is altijd iets te beleven, terwijl het tegelijkertijd heel veel rust brengt om hier te verblijven. Ik ken mijn burens en iedereen zegt elkaar gedag. Dat is toch anders dan wanneer je op het vasteland woont."

We varen richting Londenbrug. "De afbraak van de oude Londenbrug - en de plaatsing van een nieuw, hoger exemplaar - schept heel wat mogelijkheden. Vroeger moest ik rekening houden met de sluitingstijden van de brug. Nu ben ik vrij om

te vertrekken wanneer ik wil."

In de verte prikt het nieuwe Havenhuis tegen een halfbewolkte hemel. Vanop het vasteland is het eclectische bouwwerk een lust voor het oog en dat is het nog meer vanop het kabbelende water. Even later varen we langs restaurant Het Pomphuis. "De Rien Elisabeth is momenteel vooral een aperitiefboot. Er zijn ook ontbijt- en sandwichformules, maar verder dan dat kunnen we door de beperkte infrastructuur op dit bootje niet gaan. Het zou fijn zijn mochten we in de toekomst kunnen pauzeren in verschillende restaurants om er telkens te gaan genieten van een culinaire gang: aperitieven op de boot, een voorgerecht in Het Pomphuis, een hoofdgerecht in de Cadixwijk... Daarvoor zijn wel goede aanlegsteigers nodig en die zijn er nog niet." De Rien Elisabeth is uniek in zijn kleinschaligheid. "Kleine groepen kunnen niet vaak een privérondevaart maken, omdat de meeste boten hier pas uit de kosten komen wanneer ze een minimumaantal gasten meenemen. Het verschil met mijn boot is dat ik juist wel gericht ben op kleine groepen. Ik neem maximaal twaalf personen mee die vanuit deze kleine boot een unieke kijk krijgen op de oude haven."

Message in a bottle

Bij de Cadixwijk die volop in aanbouw is, vertelt Dirk over de onophoudelijke vernieuwing die Antwerpen kent. "De stad evolueert elke week. Het is

De West-Hinder, een vuurtorenschip, in het Bonapartedok.

Message in a bottle, het opvallende schip van avonturier Fons Oerlemans.

"Elke ochtend word ik wakker met zicht op het MAS en de mooie gebouwen van het Eilandje"

ongelooflijk wat ik heb zien veranderen in die enkele jaren tijd.”

We varen langs een oud douaneschip dat nu wordt gebruikt voor duikerstochten. De IJslandvaarder, een verroest erfgoedstuk, wordt momenteel door werkzoekenden gerenoveerd. Nieuwe aanlegsteigers in het Houtdok en het Kempisch dok zullen binnenkort dienstdoen als centrale aanlegplaats voor woonboten. “Je merkt dat de dokken langzaam maar zeker worden opgeruimd. Drie jaar geleden lag het hier nog vol oude wrakken, zoals dit aftands gevalletje.” Hij wijst naar een stokoude boot met gebarsten ramen. De bromvliegen aan de binnenkant geven het geheel een luguber aanzicht. “Het lijkt onbewoond, maar zo zeker ben ik daar niet van. Kijk, op het dak ligt een fiets en als je goed kijkt, zie je ook potten en pannen hangen. Volgens mij woont hier nog wel degelijk iemand.”

Dirk kent alleszins veel verhalen en verwoordt ze met de spontaniteit van een geboren verteller. In het Kempisch dok zien we een allegaartje van caféboten, kleine jachten en zelfs een opvallende, blauwe boot in de vorm van een reusachtige fles. “Message in a bottle heet die, van avonturier en zeevaarder Fons Oerlemans. Af en toe zie ik er nog wel wat beweging.”

Dat de ‘flessenboot’ een unicum is op het vlak van design, daar hoeft Dirk ons niet van te overtuigen. “Net zoals bij gebouwen zie je ook bij boten verschillende stijlen en kan je aan de hand van de vorm van een romp zeggen in welk jaartal een boot werd gebouwd. Zo is een schip met een verticale, rechte boeg vaak al zo’n tachtig jaar oud. De nieuwe exemplaren hebben een schuinere boeg, hoewel je nu bij de modernste toch weer meer die verticale lijn ziet terugkomen.”

Met een snelheid van zes knopen, wat ongeveer neerkomt op 10 kilometer per uur, bereikt de Rien Elisabeth zijn hoogste snelheid. Deze boot is vooral

gemaakt om te genieten van de omgeving. Wanneer we het Albertkanaal opvaren, lijkt het intieme karakter van het tochtje een beetje te verdwijnen en voelt de Rien Elisabeth nietig en kwetsbaar aan.

“Dit is het minst interessante gedeelte van de tocht, hoewel ook daar weer wat over te vertellen valt”, zegt Dirk en hij wijst naar de nieuwe, verhoogde bruggen die het Albertkanaal overspannen. “Die ingreep maakt het mogelijk om hoger gestapelde containerschepen te verwelkomen, een pluspunt voor de binnenvaart. En in het Straatsburgdok - dat de Antwerpse haven met het Albertkanaal verbindt - kunnen lichterschepen tijdelijk aanleggen, zonder liggeld te betalen.”

Twee uur onderweg

Via het Asiadok - wat Dirk een meer commerciële jachthaven noemt dankzij de nieuwe aanlegsteigers - varen we terug naar het startpunt van onze tocht. We zijn ongeveer twee uur verder en het is alsof we nog geen uur onderweg zijn. Terug in het Bonapartedok vertelt Dirk nog over de West-Hinder, een schip dat vroeger werd gebruikt als vuurtorenschip om vaarders te verwittigen voor de zandbank West-Hinder op de Noordzee.

“Eigenlijk zou je nog zoveel meer met deze oude dokken kunnen doen. Hoe interessant zou het niet zijn om hier verschillende schepen te laten aanleggen, die elk een museum op zich zijn? Momenteel ontbreekt het nog aan water en elektriciteit, maar er is volgens mij veel mogelijk om hier een volwaardige museumhaven van te maken.”

De tocht mag dan wel ten einde zijn, nakaarten doen we op de gezellige, houten bankjes van de boot met een zicht waaraan geen enkel restaurant of terras op de oever kan tippen. Andere dromen heeft Dirk niet meer. Hij is perfect gelukkig, met zijn bootje, zijn vrijheid en deze unieke stek in de oude haven. ■

Dirk Vael: “Eigenlijk zou je nog zoveel meer met deze oude dokken kunnen doen. Hoe interessant zou het niet zijn om hier verschillende schepen te laten aanmeren, die elk een museum op zich zijn?”

INFO

Je kan de Rien Elisabeth boeken voor 35 euro per persoon, met een minimum van 200 euro per tocht.

Dirk Vael toont in een twee uur durende tocht de oude haven en het Eilandje. Aperitief inbegrepen. Een ontbijt en een eenvoudige lunch kunnen voor een meerprijs worden gereserveerd.

www.rondvaarteneilandje.be,
0475-45.99.69